

Na kraju zbirke donose se napomene s detaljnim podacima o izvorima i publikacijama tekstova i o njihovoj tipološkom razvrstavanju. Priložene su i dvije zemljopisne karte.

Maja Bošković-Stulli

Mrsne priče. Erotska, sodomijaska i skatološka narodna proza, Prikupio, izdao i komentarisao **Fridrih S. Kraus**. Priredio, izabrao, napomene preveo i pogovor napisao **Dušan Ivanić**, Prosveta, Beograd 1984, 462 str.

Pod nazivom **Mrsne priče** objavljeni su zapisi sa srpskohrvatskoga govornog područja koje je publikovao u godišnjaku **Anthropophyteia** (*Jahrbücher für Folkloristische Erhebungen und Forschungen zur Entwicklungsgeschichte der geschlechtlichen Moral*, Leipzig, I 1904 — IX 1912). Kao i druge opscene zbirke usmene književnosti, **Anthropophyteia** ide u red retkih i nepristupačnih knjiga. Prva je zasluga Dušana Ivanića, dakle, što je zbirku obelodanio u ispravnom uverenju »da savremeni čitalac ne treba iz licemerja, ma s koje strane dolazilo, ostati bez jednog dijela nasljeđa koje mu po jeziku i kulturi pripada«.

Izuzetno je, međutim, važno što Dušan Ivanić nije podlegao onoj već pomalo ustaljenoj navadi priređivača izdanja erotske literature koji se pozivaju na »više« razloge (kulturološki, naučni, estetski), a imaju zapravo u vidu mogućnost komercijalno-izdavačkog uspeha, te tako i priređuju knjigu — kao jeftino izdanje. **Mrsne priče** u svakom su pogledu uzorno urađena knjiga, koja u koricama popularnog izdanja skriva akribičan naučni postupak.

Priređivač je zadržao raspored i klasifikaciju tekstova koju je imala Krausova zbirka, a tačno je naveo šta je iz **Anthropophyteie** izostalo, a izostavljen je relativno mali broj tekstova. Prevedene su najvećim delom i Krausove napomene uz njih.

U vrlo instruktivnom pogovoru, zasnovanom na dobrom poznavanju literature, Dušan Ivanić pisao je o

Krausovom sabiranju našeg folklo- ra, označivši ga u odnosu na Vuka kao »novu fazu po izboru tematike i metodologije bilježenja«, te o okolnostima nastanka zbirke. Dat je zatim kratak komparativni osvrt na prikupljenu građu prema nekim formama erotske proze u drugih naroda, a opširnije je pisano o poetici erotske usmene proze.

Klasifikaciju prikupljenog materijala F. S. Kraus je izvršio sa stanovništa intencije publikacije i svog interesa za istraživanje fenomena seksualnog, te je prikupljeni materijal tematski grupisan (obavljanje polnog čina, opscena toponimija i onomastika, ljubavna nagovaranja, polni organi kao predmeti pričanja, glupe devojke i mladići, polni odnos svezkra i snahe, gostoljubiva prostitucija, incest, muškarac kao zavodnik, preljubnice i preljubnici, namerni i nenamerni humor). U **Mrsnim pričama** ova je podela zadržana. U pogovoru Dušan Ivanić, uzimajući kao kriterijum podelu stepen fikcionalnosti daje sledeću klasifikaciju: 1. saopštenja o obredima, običajima, narodnoj medicini, verovanjima; 2. bajaličke formule; 3. tzv. male forme (frazе, poslovice, uzrečice, pitalice); 4. narativni tekstovi o nekom događaju u životu — izvan opštije proširenosti u usmenoj predaji; 5. narativni fikcionalni tekstovi (po pravilu rasprostranjeni na užem ili širem području); 6. adaptacije i prerade tekstova usmene predaje u književnoj sredini ili pod uticajem pisanog stila i jezika književnosti, uz naznaku da su izostavljeni tekstovi iz grupa pod brojevima 1, 2 i 4. Na kraju u pogovoru je reč o socijalnim sredinama, okolnostima zapisivanja i kazivačima, onoliko koliko se to na osnovu oskudnih Krausovih beleški može učiniti.

Izdavački razlozi uslovlili su izostavljanje jednog broja zapisa. Stručnjacima različitih oblasti (lingvisti- ma, etnolozima, folkloristima) može da bude žao što zbirka nije publikovana u celosti, ali to ne može umanjiti povoljan sud o **Mrsnim pričama**.

Marija Kleut